

45
37.
DISPUTATIO INAUGURALIS MEDICA

De

**AFFECTIBUS
OCULORUM
IN GENERE,**

Quam

RECTORE MAGNIFICENTISSIMO
SERENISSIMO PRINCIPE AC DOMINO

DN. FRIDERICO WILHELMO,
REGNI BORUSSICI, ET ELECTORATUS BRAN-
DENBURGENSIS HÆREDE &c. &c.
GRATIOSO FACULTATIS MEDICÆ CONSENSU
SUB PRÆSIDIO

DN. GEORGII ERNESTI STAHL,
MED. D. ET PROFESS. PUBL. ORDINAR.
h. t. FACULT. DECANI,

*Dn. Patroni & Præceptoris sui omni
observantiæ cultu prosequendi,*

PRO LICENTIA

Summos in ARTE MEDICA Honores, Juraque & Privilegia
legitime capeffendi,

ad diem Junii, Anno MDCCII.

Horis ante & pomeridianis

publice ventilandam proponit,

ERNESTUS CHRISTIANUS Sangei
Vratisl. Siles.

HALÆ MAGDEBURGICÆ,

Literis CHRISTIANI HENCKELII, Acad. Typogr.

DISPUTATIO DE AFFECTIBUS MEDICIS

AFFECTIBUS

OCCURRERE

IN OMNIBUS

DR. FRIDERICO WILHELMO

DR. GEORGIO ERNESTO STAHL

DR. ERNESTO CHRISTIANO SCHMIDT

DR. ERNESTO CHRISTIANO SCHMIDT

DR. ERNESTO CHRISTIANO SCHMIDT

DR. ERNESTO CHRISTIANO SCHMIDT

PROOEMIUM.

Scitissimè certe soler-
tissimus instaurator Medicinæ,
Hippocrates, rejicit illos, qui à prio-
ri, ac velut absolute, ut in scholis
loquuntur, quid sit Homo, & quo-
modo primum factus atque con-
structus sit, ad medicinam scitu

maxime necessarium esse venditent: Verba ejus sunt,
*Traçtatu de prisca Medicina: Dicunt autem & Medici quid-
dam & Sophistæ, quasi non possit medicinam cognoscere, quis-
quis non cognitum habeat, quid sit homo, quomodo primum
factus, & constructus sit. Ego verò, quæcunque ita, sive à
Sophista, sive à Medico, proponuntur aut scribuntur, de NA-
TURA, minus convenire arti Medicæ existimo, quam pi-
ctoriæ. Statuo verò, quod aliquid certum de NATURA
cognoscere, non aliunde liberum atque integrum sit, quam ex
ipsa medicina: Et hoc ipsum tunc demum condisci pos-
sit, quando quis universam Medicinam recte comprehenderit.
seu complexus sit. Unde etiam ipso tractatu huic negotio,
nempe Naturæ humanæ proprie destinato, ab iplo limi-
ne monet: Quod, qui de Natura humana aliter differen-
tes audire consueverit, quam quantum ad artem medicam at-*

tineat, illi non accommodata futura sit sua, Hippocratis, de hoc negotio Dissertatio. Ubi quidem, cum etiam vetus parœmia medica notissima fit, quod ubi Physicus definit, ibi Medicus incipiat, (Physicus in theoriæ cum praxi veluti confinii, Medicus ab hac ipsa Praxi reciprocè ad theoriam, progrediendo) optandum sane jam dudum fuisset, ut hanc rem, & si non sensum literalem, intentionem tamen atque vim harum Hippocratis assertionum, probe perpendissent, non solum Medici, sed etiam illi, qui Hippocratis ætate Sophistarum nomine veniebant. Ita enim æque Medici inanibus, ad artem suam non pertinentibus, historiis atque quæstiunculis, seriam artis suæ disciplinam non solvissent: ac Philosophi, à rebus physicis simplicissimis, ad laboriosè structas, struendas, fruendas, utendas, machinas Organicas, progressum non fecissent, adeoque falcem in messem penitus alienam non immisissent. Cum verò factum infectum fieri nequeat, & ferè nihil procacius receptetur, & pervicacius sustentetur, quam mali mores; frustra sit harum rerum emendationes, inanibus votis occupasse: Comittenda potius res temporis, & expectandum, donec male fundatæ opiniones tandem displiceant, & propria sponte abrogenentur, atque ipsis forte substituuntur, non tam solum aliæ, quam meliores: ne semper odiosum illud rerum humanarum fatum, etiam in Scientia, meritissimo jure immutabili habenda, prævaleat: jam cras hesternum præterit, ecce aliud cras: i. e. semper aliquid in crastinum arripiatur, & crastino iterum aliud, iterum in crastinum. Nihil profectò inde consultius est, quàm laudatissimi nostri Senis verum atque solidum consilium, ut non ab opinionibus incertis atque fluxis, sed ab Experientia, firmâ & constan-

te

te; initium faciamus, & rerum quæ sunt, & ut reverâ
sunt, Theoriam, five scientificam considerationem, po-
tius ineamus, quam contra, ab opinionibus plausibilibus,
necessariam aliquam existentiam rerum ipsarum talium,
& ut talem, inferre laboremus. ○ E qua perversa metho-
do, ab annis circiter 30. magna clades, non solum Theo-
riæ medicæ, sed omnino ipsi Praxi dogmaticæ, manife-
stissime illata est. Non *ατόπως* hæc præmonemus,
ubi de **AFFECTIBUS OCULORUM SECUNDUM
GENERA** agere, nobiscum constituimus. Nota est Ve-
terum quorundam in hoc negotio *απειρολογία*, adeo, ut
ex illis curiosius censum agens solius oculi ægritudinum,
vix credendum, de tam exiguo membro, passionum
atque læsionum numerum confecerit. Cum verò ha-
rum aliquæ Medicam considerationem nec exigant æ-
què, nec admittant: dispersus etiam atque confusus ordo
enumerationis atque tractationis, tam secundum portio-
nem Oculi verè affectam, quam secundum dignitatem
totius læsionis, hinc inde suos patiatur manes: placuit
nobis, potius ab ipso constitutione oculi ejusque partium,
tractationem hanc ordiri; & quid his evenire non magis
possit, quam soleat, perpendere atque perlustrare. Fa-
ciemus hoc itaque **DISSERTATIONE INAUGURALI, de
OCULORUM AFFECTIBVS SECUNDUM GE-
NERA**: Ubi præprimis illud agemus, ut quæ cuilibet
parti oculorum, imprimis tamen propriæ, insignia vitia
accidant, quæque ex illis Medicam considerationem atque
tractationem, promptius aut difficilius, admittant, omis-
sa tamen omni superflua prolixitate, recenseamus, & ea-
dem ratione Methodos iisdem secundum genera meden-
di, subjungamus.

Supplicamus autem Deo T. O. M. ut immensa sua bonitate cœptis hifce nostris benedicere velit, iisque & veritatem & utilitatem, in nostrum & proximi emolumentum, clementissimè largiri.

CAP. I

De

Oculi Oeconomia.

MEdica intentione de oculo dicturi, excusamus nos statim ab ipso initio, ab universâ oculi, tam *Physicâ* quam *Mathematica* sive *Opticâ*, exquisitissima evolutione, præsertim cum illam rem jam complures alii tam paulò antiquiorum, quam præcipuè recentiorum satis operosè tractaverint. Unde nobis quidem satis erit, *generatioribus* physicos oculi affectus attendere; imprimis autem illos, qui familiaris *laesiones* aliquas experiri deprehenduntur: maximè omnium autem illos, qui *Medicis* consiliis atque auxiliis, ex omni aut aliqua parte, patent, atque obsequuntur.

Interim, neque ita strictis carceribus nos ipsos includimus, ut, posteaquam ad *ἀκρηβολογίας* medicos fines transcendendum, nos non obstrictos esse volumus, propterea nihil absolute ex illo censu attingere, scrupulo è abstinere in nos recipiamus, sed potius, si quid horum series nostrarum considerationum ferat aut inferat, illud ipsum etiam delibare non dubitaturi simus.

Sunt itaque partes, oculos ipsos *constituentes*, aliæ magis *communes*, aliæ *proprie*. *Communes*, sunt exteriora ejusdem partim *involucra*, partim *retinacula*, quæ oculum cum reliquis partibus copulant; aut, licet privatam etiam & propriam aliquem oculo seorsim usum præstent, non tamen ita absolute & unice hoc agunt, quin etiam alteri usui, inter oculum & partes vicinas *diviso*, inserviant. Horum generum sunt *Palpebræ*, *Tunica oculi adnata*, *pinguedo* bulbum oculi hinc inde circumstans, imò ex parte ipsi *musculi*, præcipuè *palpebram*, quin

quin ipsum etiam *oculum* versantes, & hinc inde moventes: *glandula* lachrymalis, *glandula* circa bulbum oculi, tam in homine, quam plerisque perfectioribus animalibus: *Ductus* tam breviores *aquosi*, quam longior atque capacior, ex oculo *in nasum* tendens, tandem *vasa* arteriosa, venosa, imo probabiliter aliqua etiam lymphatica: nec non *nervi*, musculus, glandulis, palpebris, subservientes &c. Qualium omnium similes partes, aliis etiam corporis membris subservire solent, adeoque oculis cum aliis membris generali intuitu *communes* existunt; neque nisi speciali *magnitudine*, *figura*, *insertione*, *situ*, cuilibet membro proprium usum exhibent. Non placeat in hoc genere prolixius commemorare *osceas* partes, *orbitam* ipsam oculi constituentes; nisi quod tum viciniae ratione tum propioris communicationis consensu, oculis præjudicium aliquod afferre, & labem affricare atque communicare possint: quale quid interdum evenire observatur, è *dentium* caninorum violentiore evulsione, à qua cum aliquando ipsis *oculis* pathemata aliqua eveniant, occasionem sumit vulgus, dentes hocce *ocularium* nomine notandi.

Proprie magis oculis partes, sunt *tunica* bulbum oculi immediate constituentes, *Cornea* & *sclerotica*, *Choroides* & *uvea* & *Aragnoidea* sive *retina*; Quibus *crystallini* humoris involucrum tenerrimum annumerare si libet, licet. Dehinc *proprie* oculis, & *quantitate* tali, & *qualitate* maxime peculiare, & *situ* speciali, imo & *constantia* perenni, sunt ita dicti *Humores*; *aqueus*, *crystallinus*, *vitreus*. Posthæc omnia tandem, ingens ille plexus *nervosus*, qui a proprie atque unicè oculis debetur, *Opticus* propterea dictus.

Partium harum varia institui potest consideratio, è quibus prima merito fuerit, ut spectetur ipsarum *consistentia*; ubi aliæ *molliores*, aliæ *densiores*; aliæ *sanguifluæ*, aliæ *exsanguæ*; aliæ humorum influxui atque transfluxui dicatæ, atque *perviæ*, aliæ magis *siccescentes*; aliæ *diaphanæ*, aliæ nequaquam, observantur. *Secundo*, spectari debent ejusmodi partes, ratione *situs* sui, æque
as-

atque actus & usus, vel proprii magis vel evidentius socii & cum aliis concurrentis: idque tertio, tum active, quatenus una pars alteram hac ratione juvare atque sublevare debet: tum passive, quatenus una pars alteri damnum aliquod afferre, affricare, communicare potest. Quæ distinctiones, aut, potius divisiones hunc usum nobis præstare poterunt, ut ex illis occasiones, & ipsos modos, sive magis formales rationes læsionum oculorum, in aliquas classes redigere valeamus, de quo negotio statim agemus.

CAP. II.

De

Affectuum oculorum summis generibus.

Quemadmodum ad memoriam nudam, historicam, plurimum conferre videtur enumeratio morborum secundum loca & partes quibus inhærent; ita ad memoriam sive manuductionem magis Therapeutico-Practicam, facere nobis videtur, consideratio morborum potius secundum internam sui ipsorum constitutionem: cuius generis, indolis, censûs, existant, in quacunque demum parte situentur.

Ad hanc morborum constitutionem cognoscendam, pertinent considerationes illæ consistentiæ partium, & connexionis earum, quam sub finem præcedentis capitis indigitavimus. Ita enim, primo, partes molles, duritiem, rigiditatem, densitatem subire possunt; duræ, remolitionem: quorum prius subinde contingit humiditatis, molitiem largientis, subductione atque desiccatione: posterius, contra humiditatis infolitæ, nimix inhibitione. Secundo, partes spongiosæ, porosæ, permeabiles, obstruuntur, suffercuntur: Porro, partes sanguinis comætuui patentes, inflammanur, suppurantur: feri atque lymphæ serosæ, transitui expositæ, tumescunt, ulcerantur, eroduntur par-

partes inter se non nisi *contiguae* connectuntur, & mutuo *coalescunt*: *Continua* & inter se acrius nexæ, ab hoc ipso nexu dimoventur. *Diaphana* partes *obscurantur*; *Aphana* *perspicua* redduntur: *meatus* pervii atque perflui obtuuntur; *obtecti* aperiuntur. *Situs* denique ordinarius deflectit atque distorquetur: *motus* debitus aufertur, aut insolitus excitatur atque inducitur: *moles* partium excrefcit. *textura* luxuriante: *sensus*, in organis ejus immediatis, labascit, imò *deficit*: aliquando *increbescit*, ac velut excedit.

Ad hæc utique genera, sicut plerique omnes alii morbi, quarumcunque corporis partium referri possunt; ita spectant ad eadem utique etiam ipsæ affectiones *oculorum* quæcunque; unde quidem in recensione nostra hanc ipsam methodum sequemur.

Quod itaque *consistentiam*, partium oculum constituentium atque involventium, concernit; paulo rarius quidem mollium illis portionum talis *induratio* atq; *rigor* subnascitur, qui insignem considerationem mereatur: nisi quod in acutis morbis oculi interdum sicciore conspiciantur: palpebrarum enim verrucas, quibusdam hominibus familiares huc trahere vix licuerit: & textum aliquod p. n. subtile, membranulæ nomen non æque promerens, *Cataracta*, tandem eam *duriciem* nascisci observetur, ut etiam frangi potius rudiore tractatione, quam rumpi aut lacerari videatur.

Frequentior hisce omnibus reverà est, *durioris* atque densioris partis, *Corneæ* tunicæ *emolliitio*; ita, ut revera quasi imbibita altius humiditate, turgescat, extumescat, & ita consistentiam julto molliorem, *albidam*, quasi tenuissime spumidam, præ se ferat. Crebrius autem occurrit, totius bulbi oculi primò *Tabes*, & successive penitior *aridura* seu exsiccatio; qua tota, turgida, humida, mollis, ejus consistentia, velut disparet, evanescit, consumitur, reficcatur. Quale quid usu venire solet, in vehemente oculorum, aut alterutrius, illuvie catarrhali, à qua perpetuo madens oculus, si vel indefinenter, studio quodam

dam, clausus sæpe fit, vel actuali deligatione oclusus detineatur: Quod tunc talis Oculus teste quotidiana experientia, diebus interdum haud ita multis, in tunicæ Corneæ substantia ita mollescat, ut illa hinc *turgida, opaca, albida*, imo aliquando, aut longiore temporis successu, *erosa* reperiatur: ut effuso, ad minimum ex parte maxima, *aqueo humore, crysfallinus* per erosum illud foraminulum, emicare, imo *extruberare* conspiciatur.

A partium oculi porosiorum *suffarctu*, oriuntur diversi earundem *tumores*; A *palpebrarum* humida inflatione, ad totius usque *bulbi* distensionem atque *prominentiam* insignem. Referendi ad hunc censum sunt tumores & *infarctus particulares, pustularum* aut *nodulorum* facie; hujusmodi modo in *palpebrarum* latiore parte, modo in eorundem *limbi*, oriuntur: aliquando *pallidiorum*, aliquando & ultimo præsertim, *rubicundum* colorem præ se ferentes: jam in *externa* palpebræ superficie, jam in *interiore*, qua oculi bulbum tangit, hærentes.

Partes oculi *sanguinis* intimiori ingressui patentes, extraordinario hujus *infarctu* atque *stasi correpta*, *Inflammationes* experiri haud raro solent. Unde non solum *rubores* oculorum, *palpebrarum* videlicet, æque atque ipsius tunicæ *adnatæ*; quorum quidem valde frequenter unus sine altero, imprimis *primus* sine *posteriore*, deprehenditur: sed etiam *actuales* ruborum horum *inflammatoriorum suppurationes*; unde quidem in *palpebris, pustule* hujusmodi *suppurascetes*, in oculo ipso, & imprimis in confinio tunicæ *adnatæ* cum *Corneâ*, *Hypopyon*, oriri solet.

Ex sanguine oculi partes, *humorum seroso salivalium* atque *lymphalium* com meatui addictæ, laborant modo nimio *affluxu* & *influxu*; modò *impedito transfluxu*: modo denique *abundante effluxu*: ultimo nascente corruptione *ulcerosa*, & hinc *erosione*. Habent horum aliqua non raro *mutuam conspirationem* atque *dependentiam*, ubi v.g. ab *erosione glandulæ* sive earundem

runcula lacrymalis, postea perpetuus *effluxus* nimius lacrymalis lymphæ nascitur: alibi vero, à diuturniore, aut acrioris talis liquoris, *affluxu*, & *ulceratio* illa, sive superficialis *erosio* atque abrasio, & tunc demum continua illa *manatio*, sese invicem excipiunt. Sic etiam ab ejusmodi, modo *suppurationibus*, modo *ulcerationibus*, ipsæ oculorum *tunicæ*, imprimis *adnata*, tandem etiam *cornea*, violari solent.

Sequitur propemodùm hocce, modo *purulentos*, modo *ulcerosos* affectus palpebras & oculum alternis, aut mutuò afficientes, *palpebræ* cum oculi tunica adnata, aut palpebrarum extremarum, mutuus *coalitus*.

Artius inter sese coherentium, aut propiùs sibi mutuò admotarum atque respondentium partium *dimotio*, sicut haud ita rarò evenit, in palpebrarum *inversione* atque *retractione*; ita haud sanè exiguam partem absolvere videtur, in formandis *initis Cataractæ*: ubi D. D. Præses plus simplici vice observavit, subnascentibus hujus mali rudimentis, veluti præluisse evidentem quandam, filamentorum *iridem* oculi cum humore vitreo atque crystallino connectentium, veluti secessionem è situ suo: adeo, ut ordinariè *iridis* hujus admodum interdum interpolata hinc appareat constitutio, & multis veluti *maculis* semi pelucidis, præter solitum distinct.

Cum in oculo *interiore*, præ omnibus aliis Corporis partibus, *diaphana* quædam substantiæ, nempe vulgo ita dicti *Humores*, *aqueus*, *crystallinus*, *vitæus*, adsint; evenit hisce interdum *obscuratio* aliqua. Uti, quando *textum* quoddam reticulare, sed magis magisque densum atq; albidum, in regione humoris *aquei* colligitur; *Cataracta*. Aut exterius, super ipsa tunica corneâ, cujus minus diffusam libem nostrates cùm Blümchen auf dem Auge appellent. Aut *pustulâ*, vel è pustula non discussa, sed solum exsiccata, *macula* crassa, tunicam corneam occupante: vel ipsa tunicâ corneâ ita remollitâ, ut turgida, alba, veluti spumida, compareat. Sine materiæ aliqua corruptione, solius *toni* tensionis sive pressionis oculorum, vitio,

flacciditate, inquam, motus hujusmodi, prognascitur *turbidus* ille, *albidus*, & veluti *glauca* humorum oculi aspectus, que in vulgo *gebrochene Augen* appellant. Evenit hoc accidens præcipuè moribundis; interim conspiciendum etiam, sed transitorio solum effectu, est, in hominibus è profundo somno ita evocatis, ut oculos quidem aperiant, & veluti furrigant, sed tamen nondum reverà vigiles facti, ad alacritatem sensuum atque motuum redierint.

Aphanarum partium, ad *diaphaneitatem* reductarum, rariora sunt exempla, nisi quod ante dictæ illæ, ex iride *cæsa*, in nigrum abeuntes *macule*, præsertim per certas veluti plagulas distributæ, in *Cataractarum* plerarumque initiis, ad hunc censum pertinere videntur.

Meatus ad oculum pertinentes aliqui pervii, obstruuntur tumoribus, cicatricibus; interdum *exarescentia* nuda, in oculi contabescentiâ atque *aridurâ*. *Obiecti* aperiantur, & ad fluxum atque manationem perpetuam perducuntur, v.g. in *glandula* lacrymalis arrosione, & *lippitudine* hinc pullulante.

Situs aliquarum, aut præcipuarum, oculi partium, præcipue *motui* ejus inservientium, muscutorum, mutatur satis frequenter, unde varii *Strabismi*, palpebrarum *desorssiones*, in doto totius oculi *procidencia* in genere: humoris verò *CrySTALLINI* emersio per foraminulum *Corneæ* insictum, aut erodendo illatum. Sicut etiam non raro per longam aut multiplicem affluentionem vitrorum optidorum, *Telescopiorum*, aut nimis propinquam applicationem oculorum, ad exiguos præcipuè typos, talis mutatio *situs* humoris *crystallini*, & ipsius tunicæ *Choroidis*, foramine suo pupillam formantis, induci solet, ut in posterum vix amplius restitui valeat.

Pertinet sanè hic idem postremus effectus, etiam ad defectum *Motus* debiti; siquidem alias pupilla, sive potius tunica illam constituens, ita mobilis esse debet, ut pro diversa magnitudine *luminis*, & imprimis *distantiâ* obiectorum, convenienter intendi aut refringi possit: quæ movendi promptitudo &

axi.

inversæ, modo dictâ ratione, magna ex parte fatiscit. Deinde etiam *palpebrarum* liber motus imminuitur modò, modo tollitur; jam *inversione* palpebræ, jam *musculorum* illâ moventium labefactione irreparabili: cujusmodi exempla plura occurrunt. *Insolitus* e contra motus, jam plane *nictatorius*; jam *subsultatorius* in una palpebra, qui obtingit non ita rarò, levi quodam *spastico* motu.

Reliquis oculi partibus rariùs contingit luxurians aliqua aut fungosa *excrefcencia*; præter carunculam lacrymalem; cujus ut alias non ita rarissimè obtingunt protuberantiæ, ita una aut altera vice, stupenda ejusdem excrefcencia fungosa observata est, cujus exemplar sifit, Experimentiffimi Observationum chirurgicarum scriptoris, *Fabricii Hildani*, historia ipsa prima Centuriæ primæ. Excrefcit similiter interdum Tunicacea talis substantia, quæ tamen aspectu communiter *pinguedinem* repræsentat, in tunica *adnata*, circa confinia *Corneæ*: quæ interdum ipsum visum, interdum motum oculorum, communiffime vero bonam externam formam oculi, lædit ac pervertit.

Hud paulo frequentior, oculi deteriùs habentis affectus, est *sensationis* totius vitium; quo, non tam evidente quocunque *organorum* ipsorum vitio, quam *intimioribus* tenerrimis, *nervis* præcipuè *retinæ* tunicæ filamentis læsis, aut, rario re licet, casu, *humoribus* labem aliquam passis, visus totus *aufertur*, insigniter *obscuratur*, aut *hebescit*: aut intercurrentibus *maculis* plus minus turbatur, vel incommoda aliqua sentit. Aut, licet in lumine exquisitiore sic satis benè habere appareat, deficit ad lumen minus, cujus exemplar constituit *Nyctalopia*. E contra increbescit aliquando, quamvis rariffime, universus sensus visus, ut etiam *nocturnis* in tenebris, patientes non minus quam sub aurora, videant; frequentiffime vero occurrit *sensibilis* visus, ut insigne lumen oculis permolestum evadat, unde non solum *dolor* oculorum, sed subinde etiam per consensum, ipsi-

us *Capitis*, *Lippitudo*, *off. ix* modo *Catarrhalis*, modo *inflammatorius*, imo aliquando plenior *Myopia*, inde nascatur.

Ad has quidem tribus affectus universos, qui oculis, & illorum, strictius dictorum, partibus eveniunt, pertinere atque referri debere, præcipuè qui medicam considerationem admittunt, pro certo habemus.

CAP. III.

De

Præcipuis, præcipuè Medicam
Considerationem magis admit-
tentibus, causis affectuum

Oculorum.

CUm modo recensuerimus *classes* & *genera* effectuum oculorum, proximum erit disp. cere de *causis*, quas talibus effectibus ansam præbere, ratio & experientia confirmant. Ubi nimirum non tam exquisitè, ad minimum non adeò prolixè, de *remotioribus* causis nec esse fuerit sermone instituire, quæ propioribus in effectum deducendis, interserviunt: sed suffecerit paucis illas indigitare.

Externæ videlicet multæ dantur causæ, oculi affectibus provocandis aptæ; quæ tamen omnes in eo conveniunt, ut sensibili plus minus partium *irritatione*, *vellicatione*, *rosione*, partim appulsum humorum non magis provocent, quam adjuvent; partim ipsi teneriori structuræ atque conformationi oculi vim afferant.

Prioris generis sunt varia *acria*, externo imprimis insultu, sensum molestum oculo incutientia; tam de *salino*, quam *salino-sulphureo* censu: imo *pulverulenta*, & alia, partim *rigidiora* atque asperiora, partim actu *acuminata*, spiculorum atque spinarum subtilium genera. Ubi videlicet, à *fumis* acrioribus & salinis, jam halitibus, jam pulveribus, aut liquoribus, usque ad
spinas

(15)

spinae infixas, insecta volatilibus, vivis illaplis, variis plane modis, eadem res, nempe insignis *irritatio*, oculo concitatur: imo aliquando pro varietate insultus, etiam immediatè aliquid de *tenèra* oculi *structura* dilaceratur, et oditur, colliquatur.

Irritationes hujusmodi, primò omnium magis immediatè sequitur *appulsus*, sive ut vulgo dicunt *affluxus* humorum; & illorum quidem, prout vel particula oculi magis immediatè affecta, plus aut minus patet *sanguinis* affluxui; vel universa patientis constitutio, *sanguinei* habitus, aut *serosioris*, existit, jam magis *sanguis* sua, *rubicunda*, *inflammatoria* stagnatione, magis *cruentorum*; vel *catarrhali*, aquosa, aut *acriore* consistentia, magis *serosorum*.

Immensum quantum autem potest atque valet hoc loco *Affluendo*, quando in patiente, si non æque immediatè ad ipsos oculos, ad minimum *generalius* ad caput, aut specialius, ad organa *hemorrhagiæ* & *Coryæ* exonerationi dicata, frequentius suscipitur compulsio seu *coacervatio*. In talibus enim oppidò quam familiaribus casibus, familiarissimè contingit, ut data leviori quacunquè tali occasione, non solum ad *caput* in genere, sed & hinc ad *oculos* in specie, non solum *promptissimus*, sed etiam valdè *copiosus*, *affluxus* adornetur.

Hæc talis, inquam, & *congestio*, & *coacervatio* humorum talium circa *caput*, imò vero circa ipsos *oculos*, multorum *inflammatoriorum*, atque rubefactoriorum oculi vitiorum, quin denique *suppuratoriorum*, causa evadit: multorum etiam *serosorum*, manantium & madentium affectuum modò cum *acrimoniâ* urente atque rodente, modò sine eadem, aut sine insigni ejus *efficacia*.

Interim, proximo loco silentio prætermitti non debet; ipsarum etiam *solidarum* partium, imò particularum in his oris conditio; quarum videlicet plures *unicacæ*, aliquæ vero etiam *glandulose* textura existunt. Hanc vero utramque sequitur duplex illud jugis consequentiæ incommodum, 1. Quod hujusmodi *textura languidè* ac difficulter *consolidetur*, aut resistat.

tuatur: 2) Quod interim quandiu unitas ejus soluta est, non cesset perpetuo, permeatus ejus ita hiantes, *humiditas* tenuior, serosa, & pro reliqui corporis præsente dyscrasia, *falsa*, indefinenter exsudare: quo actu, concurrente inprimis e'is ambientis alteratione, *lacera* illa, quanta quanta demum superfici- es, ita *inquinat*ur; ut, nisi ejusdem plena absterfio a velut ab- rasio tandem obtineatur, in posterum absolutè nulla *consolidatio*, adeoque *affluxus* & *effluxus* cohibitio, locum inveniant.

Porro in aliis quibusdam oculorum pathematibus, plu- rimum potest atque valet, *Vigoris* & *energiæ virium* ipsarum diversum robur; Ubi quidem in prægræf. à sensibiliore viri- um *jacitura*, oculorum usum nimis intendere velle, non so- lum non consultum, sed etiam subinde præsentaneo effectu, & manifesto illo quidem, *noxium* deprehensum est. Valet hoc imprimis duplici in casu; nempe 1) in *hæmorrhagiis copio- sis* progressis; 2) in morbis acutis cum diurnâ *inediâ*, *vigi- liis*, copiosis *sudoribus*, aut aliis fortibus & copiosis *evacuatio- nibus*. His utrisque in casibus, longe consultius est, oculis, quoad ejus fieri potest, *parcere*; Quam paulò intensiore usu, nedum verò abusu, illos *fatigare*. Sicut enim haud infrequens est, ut sub ejusmodi circumstantiis, patientibus ipsi statim oculi velut obsequium abnuant, & ad optatam perspiciendi energiam, vix adigi possint; imo modò ploratu, modò mole- sto sensu, modo manifesto dolore, afficiantur: ita è contra lon- gè melius utique sibi prospiciant, qui talibus temporibus o- culorum irritamenta ad *lumen* usque *diurnum*, aut candelarum luculentiorum splendorem, amoliuntur.

Quæ *organicam* structuram, partium Oculi magis immedi- ate lædunt, incurrunt tantò evidentius in ipsos sensus, ad mi- nimum paulo magis exercitatos. Ad quem posteriorem cen- sum, referte licet incommoda, partim ab intempestivo usu, partim ab inconsiderato (v. g. in *solem* per tubum limpidum majorem inspiciendo, quo errore gravissimum virium visui oblatum, imò serobiculum Corneæ inustum esse, meminimus.)
usu

usu *Telescopiorum*, der *Perspectiv* & und *Fern-Gläser*; præpo-
 stera arbitraria assuetudo, in *minima* ab oculis *distantiâ* sæpe &
 multum legendi atq; scribendi: in luculentis *radis solis*, libris
 & chartis candidissimis, typis & litteris tenuissimis, uti: quam-
 vis etiam aciem oculorum, deficiente iusto lumine, diu mul-
 tumque temere intendere, idem incommodum debilitationis
 ipsorum organorum post se trahere possit. Sicut etiam mi-
 rificè oculis nocere deprehenditur, temeraria spectatio
nitidioris fulguris, præcipuè sub crepusculum aut ipsam
 noctem.

Longè magis obviæ verò, rudi quoque sensui, sunt illæ
 externæ læsiones, quæ quomodocunque *solvendo continuïtatem*,
 vulnerando, arrodendo, contundendo, adurendo, compun-
 gendo &c. partes oculi violant.

Difficillima duo, sicut etiam gravissima, universi visus vi-
 tia, *Cataracta*, & *Gutta Serena*, unde maximè ortum suum du-
 cant, minus adhuc exquisite dilucescit; Nisi quod in *Gutta Se-
 rena*, de *obstructione* nervorum opticorum, denegato influxu
Spiritus, &c. dicitur. *Paralytodes* quidem aliquid subesse,
 vix dubitare licuerit: Quam autem in specie partem, imo par-
 ticulam, tangat, ex eo tantò minus adumbrare licet, quoniam
 sæpe, imo communiter, *Gutta Serena* prehensis, nihil osecius
 oculus constanter illibatus manet; cum aliàs membris, *para-
 lyti*, præcipuè in extantioris alicujus *nervi* functione, affectis,
 vix idem status persistat, quin vel *turgidiora*, vel *staccidiora*, imò
 sensim *arida*, evadant. Nisi quidem hic attendenda veniat di-
 stributio nervorum, *robori* sive *tono*, atque *motibus* oculi inter-
 vientium, plane aliorum ab *optico* nervo: Quod etiam jure sic
 attendi consentimus.

Longè vero impeditior est *Cataractæ* nativitas. Enimve-
 ro ex *humore crasso* illam non temere subnasci certissimum est,
 cum *tenetur am*, & specialissimam expansionem, exquisite in *la-
 tum*, & quam minime in *profundum*, exhibeat atque sistat: Quo-
 rum nihil ab ullâ affectione cujuscunque *humoris*, expectare li-
 cuerit.

C

Quod

Quod verò utrorumque horum affectuum Theoriam, tanto magis difficilem reddit, est oppidò *rarus* utriusq; *eventus*. Unde quidem frustra sæpe numero sunt præctici, qui e visus, quantumlibet insignibus sæpe *debilitationibus*, promptè, modo *Cataractam*, modo *Guttam Serenam* ominari & comminari non dubitant. Quamvis enim *obscuritatem* imprimis oculorum, *augescente* ætate, faciliùs in cœcitatem, aut ad minimum intensiorem videndi hebetudinem transmigrare, non adeo infrequens: *Cataractam* tamen *veram*, inde nasci, omni modo rarius est, quam præcipuè vulgus illud *Operatorum Oculistarum* ut sese vocant, venditat: Sicut quidem illos satis frequenter hoc iudicio & falli & fallere, rem intelligentibus satis innotescit.

Longinquiore, & hætenus dictis viam demum sternentes, velut *occasionales* causas, recensere nimium foret. Tangimus brevissimis, eminentiores præsertim, e rebus œconomix corporis quasi magis intrinsecis, inter quas recenseri meretur partim *plethora*, veluti magis in genere: Quæ, concurrentibus aliis circumstantiis, oculum quacunq; ratione irritantibus, tanto promptius affluxum ad oculum promovet. *Specialior* verò est efficacia insignis, non solum immediate in *debiliando* visu, sed etiam in vitiis circà oculorum materialem, præcipuè *humoralem*, constitutionem, *venerearum rerum* abusus, & floridioris spermaticæ substantiæ profusio: à quo quidem vitio, non solum ipsam oculorum *aciem* infringi, notum est: sed testatur etiam *Experientia*, quod *palpebrarum* omnino *rubores* & *livores*, sæpe ortum inde trahant: & *rubores* quidem, imo inflammationes, & ardores, in *viris* potissimum: *livor* autem in ambitu oculi, præcipuè sub inferiore palpebra, in utroque, magis tamen *fœminino*, sexu.

De *Venæ sectione* non æquè mirum est, hodiernis temporibus adhuc aliquos reperiri, qui asserant, *Venæ sectionibus* visum magno opere debilitari: cum hoc ævum feracissimum sit innumerarum tam novarum, quam ex antiquitate recoctarum *traditio-*

ditionum. *Antiquiorem* verò jam jam esse hanc opinionem præter adhuc remotiora exempla, lepido casu reperiri licet apud *Borallum*; ubi vir *septuagenario* major, inde à juventute veteri venæfectionibus assuefactus, & commodissimè, imo pancreaticè, sub illarum usu habens, neque nisi illis neglectis morbis tentatus, recenset, sibi ante multos annos, à præcticis medicis prædictum fuisse: ipsum venæfectionibus, & *visus* maximam *debitatem*, imo *cæcitatem*, invitaturum esse, & universæ durationi ætatis seu *vivacitatis* suæ, plurimum detracturum: se vero spreto illorum omine, consuetudini suæ, moderatè, indulgisse, & ad hoc tempus non solum *vivere*, & commode quidem, cum omnes illi *Medici*, qui hoc omen ipsi obtulissent, antè plures jam annos *mortui* sint: sed etiam hac ipsa provecctâ ætate, absque ullo *perispicillorum* adminiculo, exactè *videre* atque cernere. Cujus provecctò rei exempla non solum *positiva*, magno numero suppetunt: sed non ita pauca etiam *privativa*, ubi videlicet ex affectibus oculis molestiam parientibus, assuefacta *scarificatio* & utiliter per plusculum temporis *continuata*, posthac denique temerè *neglecta*, promptè pristina oculorum pathemata revocat.

Unum intactum præterire non placet, quod videlicet inter alia haud dissimilia, & numerosissima quidem illa, Medicinæ præposte: è rationalis, errata, connumeranda videatur illa traditio, quasi *allium* & *Cepæ*, etiam *interno* usu oculis noceant; cum *externo*, acrioris sui halitus contactu, hoc faciant. Cui certè rei experientia quotidiana plurimum reclamat, cum *cepæ*, non solum satis vulgata experientia maritima, moderato usu, bonum *antischorbuticum*, & *anticatarrhale*, condimentum existant: sed tanto magis *allium*, Hungaris, Polonis, Iudæis, maximo usu familiare, nihil horum *ophthalmicorum* incommo-
rum ipsis inferat.

Vigiliæ, quanquam juxtà antiquum versum plus quam omnia alia oculis præjudicii afferre afferantur; minimè tamen ita absolutè hoc facere observantur; nisi quidem immediatè,

penitus insolitæ, *enormes* statim evenerint: aut *lumen* insuper insolitum & excessivum oculis ingesserint. A quibus quidem circumstantiis, magis serè exteriora pathemata, *sensibilitas, ardor, fluxus* oculorum, seu *lippitudo*, ad minimum temporaria, subnasci solet, quàm *intimior* aliquis visus ipsius defectus.

CAP. IV.

De

Diagnosi & Prognosi Affectuum
Oculorum.

CUM modo egerimus de affectuum oculorum in genere, præcipuis *Causis*, proximum est suppeditare *Dignotionem* affectuum ocularium, non magis *simplicium*, aut *absolutorum*, *idiopathicorum*, quam *complicatorum*, *multo* dependentium, & *consensualium* *δευτέρο παθόντων*: cui subjungemus *Prognosin* secundum hanc utramque conditionem.

Placet autem circà *Causas* affectuum oculorum rariores; adhuc breviter meminisse accidentis cujusdam, quod diversis annorum numeris (licet non æquè stas) observatum est *ovillo* generi frequens evenisse, ut videlicet in *cavitatibus* illis cranii, supra orbitam *oculi*, in hoc animalium genere admodum, *capacibus*, *ingens vermis*, anserino calamo nihil cedens crassitie, *stabulans* atque *delitescens* reperiretur. Quale quid tamen hisce animalibus, præ aliis longe plurimis, nedum ipso homine, proprium penitus esse, innuere videtur proventus ille numerorum grandium, & plane peculiaris conformationis *vermum*, *limaci*, aut *hirudini* potius, plurimum similium, vulgò *Engelsing*, qui non solum sub cute horum animalium, sed in ipsis intimis visceribus, ipso videlicet *hepate*, *stabulari* subinde reperiuntur: sicut in *Canibus*, præ aliis animalibus, sæpiuscule in ipso

ipso fundo ventriculi, unus aut alter *nodus*, *phascoli* majoris sæpe quantitatem æquans, reperitur, foramine in cavitatem ventriculi patens, intus vero cavitate capaci instructus, quam interdum unus major, sæpius numero plures mediocres, *lumbrici* inhabitant. Sed hoc quidem intransitu: Præcipuè cum Vermes illos supra orbitam oculi, *oculis* ipsis aliquid detrimenti insignis attulisse, minus constat.

Diagnosif ipsius oculi propiorum vitiorum, cum ferè *sensuum* testimonio simpliciore nitatur, non videtur in nostra tractatione generaliore, multum negotiū secundum singulas species nobis parere debere, cum de reliquo & *nera yves*, vix quenquam fallant aut fugiant, *rubor* simplex, & cum *ardore* conjunctus atque æstu, *inflammatorius*; fluxus, *manatio*, ploratio, mador perpetuus: visibilis *arrosio*, colliquatio, ulceratio, erosio: partium pellucidarum *obscuratio*, vel contra: *suppuratio*, vesiculæ, cicatrices, pustulæ, & a talibus ruptis residuæ rugosæ, albicantes partem pellucidam vitiantes, cum reliquiis materiæ non exquisitè evacuatae, vel ob interversam utique exquisitiorem contiguitatem amissa diaphaneitate, albicantes, & maculam veluti parti contiguæ inurentes: tanto magis *Ungues*, *albugines*, *panni*: *pustula* grandior, totam Corneam occupans, successivè quasi desiccata, & constanter in eodem statu post hac persistens: imò ipsa *Gusta Serena*, aspectu præcipuè dignoscitur, quando exquiritiore contemplatione, nihil in oculo conspici potest, quod vel levissimæ obscuritati, nedum plenius illis tenebris, & visus privationi, ansam præbere possit: unde potius oculus, ex universis reliquis circumstantiis, extrinsecus, absolute sibi constans atque sanus videtur.

E contra dependentes illæ *consensuales* visus læsiones, sicut frustra pro *absolutis* tractarentur, ita tanto magis discernendæ ab istis sunt.

Revera enim considerationem longe maximam meretur, illa conditio, per experientiam exactissimè comprobata, quod aliqui, & sine dubio etiam complures, *speciales* affectus den-

tur, aliquando quidem *ιδιοπαθικός*, corpori moleſti, aliquando vero etiam *συμπαραθερμῶς* coorientes, tanta Therapiæ diverſitate intercedente, ut medicatio uni, *idiopathico* ejusmodi affectui ſatisfaciens, alteri, *ſympathetico*, abſolutè nihil conducatur; Cujus indolis eſt experimentum ad Odontalgiam *Idiopathicam*, non modo præſentiffimè, ſed etiam conſtantiffimè proſligandam, noſiffimæ efficacix: Quod è contra, in *Sympathica*, *Hemicranicâ* Odontalgia, abſolutiffimè nihil efficit aut prodeſt: ſicut etiam ſpecificum remedium D. D. Præſidis, ad *Epilepſiam* veram *idiopathicam*, certiffimi & conſtantiffimi effectus, ad *Symptomaticas* Convulſiones tam parum prodeſt, ut nulla comparatio ad alteram illam præſentiffimam efficaciam hinc ſuppetat.

Habet autem hujusmodi *Diagnofis*, tanto majorem neceſſitatem in oculorum vitiis magis *ſuperficialibus*, ſive *externis*: oculorum partes afficientibus, ut ab *intimioribus* diſcernantur; cum quotidiana experientia nimio plus confirmet, oriri, ex neglectu debitarum hujusmodi conſiderationum, aberrationes in methodo medendi sæpe inſignes: dum v. g. remedia pure *abſtergentia*, aut leniter *ſeptica* atque *Cathartica*, *ſuperficialium* oculi partium affectibus quibusdam convenientia, *intimioribus* etiam paſſionibus, inutiliter deſtinantur; ſicuti de *ſiſtula* ita vulgò dictâ *lacrymali* quoque, sæpenumerò verum hoc eſſe D. D. Præſes in Programmate obſervat.

Unde quidem *intimiorum* oculi, & partium ejus, vitiorum, tanto circumſpectior inſtituenda eſt dignotio; quæ tamen utique in primis *viſus* ope à Medico dignoſci debent: cum ſatis rarò & pro judicii diverſo habitu sæpe fallaci eventu, integrum ſit, *taſtu* hic aliquid dignoſcere. Unde rideri interdum merentur circumforanei operatores, qui de hebetudine aliqua viſus, nullo in externo oculi habitu, aut pupillæ conſtitutione conſpicio minimo decolorationis vitio, clauſis palpebris oculum *digitis* premunt atque verſant, & de initiis *Cataractæ* pronunciare non erubescunt: Cum hoc, & ſane
pro

pro judicii modulo nimis quam incertum, scrutinium, propriè soli confirmatæ Cataractæ ejusque ultimæ & deploratæ denfitati atque veluti duritiæ explorandæ, destinatum sit.

E visus autem ipsius patientis deviationibus, multæ utique circumstantiæ diagnosis inferviunt, & illæ sæpenumero plane peculiæ. Ita enim v. g. Quidam Cataractæ rudimentis, nonnisi attentissimo aspectui patescentibus, affectus, quamvis res, altitudini Capitis sui atque oculorum, horizontaliter objectas satis rectè distingueret; nisi quod veluti levem nebulam, aut tenerimum velum oculis obversari seu prætexi videretur: res indeclivi positæ, adeoque ipsum solunt, altius quam revera erat eminere ipsi videbantur; Ita, ut revera acclivi positu esse omnia talia ipsi appareret: eosque quidem, ut subinde in ambulando altius attollendo pedes, quasi ad ascendendum, hinc hallucinaretur. Ita alium hujusmodi, jam admodum conspicua Cataractæ consistentiæ, ita excoecatum, ut vix ostia domuum agnosceret, imo albedinis à reliquis coloribus levissimam distinctionem assequeretur, mirati sumus, caruleum colorem, etiam satis intensum & sub obscurum, promptè dignoscere.

Interim universam, etiam accuratissimam oculorum inspectionem frustraneam fore, nisi anatomicâ structuræ oculi notitia concurrat, quemlibet satis intellecturum esse confidimus. Inflammationum vero, Ulcerationum, remollitionis, arrosionis, diagnosis, è propriis harum rerum circumstantiis, ita cuiuslibet nota esse debet, ut ubicunque eveniant adeoque etiam in oculo, promptè pro eo quod sunt agnosci possint.

PROGNOSIN affectuum oculorum in genere, quod attinet generalissimè utique verum est, quod læsiones oculi atque visus graviores quæcunque, difficillimæ curationis, atque restitutionis existant. Sicut enim illæ oculi partes, quæ propriè & magis immediatè ad actum videndi concurrunt, ad unum omnes ejus indolis atque texturæ sunt, ut arte absolute nulla, spontè vero difficillima restaurari possint, aut soleant; fieri non potest

est, quin si insignem læsionem his evenire contingat, non nisi dubiæ admodum atq; difficilis restitutionis prognos, locum inveniat.

Unde quidem in *debilitatione* visus, ^U *ip[s]is energie*, aut *nervi optici* atque *tunica retina*, vitio, communiter nimis quam parum præsidii est in *arte*; in primis, si defectus hi vel *repentino* quodam impetu coorti, *remedia* pertinaciter contemnant atque aspersionentur: vel jam longo *tempore*, & *quies* successibus *obfirmati*, quasi præposterè, aut sanè post liminiò demum oppugnari debeant.

Deinde *difficilis* tractationis & impediti *eventus* Prognosin, merentur *tunicarum* & *humorum* oculo *propriorum* insignia *vicia*. Quando quidem non solum *Corneam* tunicam, reverà in *textura* sua læsa, difficillime restaurari atque exquisite restitui observamus: sed deprehendimus etiam, non ita difficulter fieri posse, ut etiam ab *ip[s]is remediis*, vel justò *acrioribus*, vel penetrantius *septicis*, vel *pingvibus*, nimio usu adhibitis, tunica hæc modo *arrodatur*, modo *remolliatur*, modo occasio ad minimum talibus ejus læsionibus præbeatur & invitetur.

Difficilioris autem, quàm in contraria constitutione, prognoseos, sunt omnia *vicia* oculos *directè* & *idiota* *Dixiõs* afficientia; præ illis, quæ *secundariò*, consensu aliunde nato, & ex accidenti, oculos afficiunt.

Quamvis enim aliquando fieri possit, ut etiam *repente* ingruens gravissimum aliquod malum oculis eveniat, orto effectus hujus initio atque occasione ab aliis *difficilis* sæpe numero & *ignobilioribus*, partibus, uti v. g. exempla profitant *cecitatis*, ex *ulcerum* diuturniorum incurribus, occlusionè: Sunt tamen reverà *rariores* multò hujusmodi casus, quam ut reliquæ frequentiori constitutioni (præcipuè si exceptione secludantur) præjudicium afferre possint: & valet etiam hæc observatio, de plerisque talibus *ip[s]is* gravibus eventibus, ut Tales, inquam, ejusmodi occasionibus succedentes, *spenu-*
merò in *leniendo*, *restituendo*, *curando* tantam differentiam ser-

vent,

1/c

vent, à similibus simpliciter & *idiopathicè* exortis, ut vel hoc ipso intuitu veritatem nostræ assertionis magis confirmet, quam labefactent.

Tandem omnia & singula oculorum vitia, cum similibus, etiam in alias partes incidentibus, hoc habent *commune*, ut *quò diutius* tolerantur, eò *graviùs* damnum inferant, in partibus imprimis ad eò teneris. Ita enim *rubor* in *inflammationem*, hæc in *suppurationem* hujus reliquæ, aut aliæ *serosæ* diuturniores stases, in *ulcerationem*: hæc, & *acrium* humoris affluxus, in latiore aut profundiore *erosionem*, pergunt & progrediuntur. *Affluxus* & *effluxus*, diutius tolerati, facile in *Consuetudinem* abeunt; non solum receptivitatibus ipsarum partium dispositione augefcente, sed etiam promptioris *Motus* ad consuetum locum per vicaci recordatione, & frivola reassumptione.

Conformationis oculorum, seu partium ejus solidarum, insignia vitia, vix mediocriter, nedum in solidum reparari, certissimum est; imprimis propriarum.

Hebetudinem visus, ab ipsius *energicæ* à priori, aut partium, ejus efficacicæ magis immediatè inservientium *labefactione*, profectam, *difficillimè* corrigi in *senioribus*, *difficiliter* in *junioribus*, nisi plane tenerioris adhuc ætatis, satis certum est. *Quæ* verò à *fatigatione* harum rerum, à posteriori oborta est, restitatur interdum, restituta quiete, & parcioris usus oculorum administratione, rerumque qui illum sensibiliùs alterant, moderatione aut abstinentia. Et hoc ipsum quoquè multo promptius & efficacius in *junioribus*, *vegetioribus*, quam magis *effatis*.

Non possumus autem, quin *Experientia* & *observatione* D. Præsidis multiplici subnixam *Prognosin* subjiciamus, de accidente visus minime raro aut insolito, sed bene multis hominibus familiari, nempe: *ut de reliquo quidem satis bene videant, in liquidem autem aërem, parietes candidos, chartam albam fixius intuentes, imò etiam clauso benignè oculo, in aërem limpido sole serenum, aut parietem album hujus radiis illustratum, intuentes vel*

D

obver.

obversi, exiguas aliquas modo maculas, modo lineares, & ordinariè quidem, flexuosos, tractus, quasi vermem, extremis lineis, neque ipsis etiam valde obscuris, adumbratum, inter objectum atque oculum pnedere aut versari, quadantenus sentiant, aut ita talia ipsis appareant.

Hujus rei valde solennis circumstantia est, quod, si obtutus exquisitè in idem veluti punctum v. g. objecti parietis, defixus teneatur, quod tunc apprensus illa macula sensibilibiter subsideat, seu magis magisque deorsum prolabi sentiat.

In hac constitutione, cum ordinariè tota oculi dispositio visibilis, nulla animadvertendâ labe aut nævo affecta compareat, colligunt non magis, quam præfagiunt communiter Practici, quod hæc res rudimentis *Gutta serena* adscribenda sit, eamque hinc impendere ominantur: quo ipso malè fundato præfagio, sæpe numero non solum admodum sollicitos atque timidos reddunt patientes; sed etiam ad *intemptivas* & profus *alienas* communiter, medicationes, earumque, cum nihil proficiant, frequentes repetitiones, copiosiores ingestiones, fortiores formulas atque species, & aliarum ex aliis tentationes, inducunt: ubi, cum oculus sensibile utique sit organum atque membrum, facillime fit, ut oculus hucusque exterius satis rectè constitutus, demum lædatur, supervacuo, intemptivo, alieno, usu medicamentorum, affectui nihil utilium, sed potius præpostera efficacîâ, oculum demum moestantium imò lædentium.

Afferit etiam serio D. D. Præses, constare hoc sibi ex multiplici, atque adeo propria sui ipsius experientia, quod hic affectus, si modo reliqua Corporis œconomia sibi constet, & à frivolis ataxiis immunis servetur, longe constantius in eodem habitu communissime persistat, quam ut eundem facile mutet, vix quidem in melius, sed sanè, neque facilè in deterius. Adeo ut exempla cognita habeat vera atque fida, ejusmodi affectus ad viginti annos, constanter & absolute eundem statum servantis; quamvis diætâ minime scrupulosa, usus
etiam

etiam oculorum non deles, rarus aut timidus, nulla eò perti-
nens medicatio, imò unus aut alter morbus, medio tanti tem-
poris spatio, intercessisset.

Illud notatu non indignum est, fieri interdum, ut in *Ju-
nioribus*, sanguini notabiliter *abundanti*, præcipue vero hujus
ventilationibus per narium hæmorrhagias affvetis, *macule* hæ,
crescente Luna non nihil auferescere, & aliis quidem hoc facere
in *ambitu*, aliis *obscuritate*, videantur: Quamvis communiter
utrumque ita comparatum sit, ut vix quidquam illorum in-
signiter sensibile, nisi admodum exquisitè attendentibus (&
nescias an non interdum præ aliqua sollicitudine exquisitius
quam putant videntibus) ipsis ita affectis, animadverti que-
at. Cæterum, sicuti cum *crescente* lunâ *auferescere* videtur, ita
cum *decrecente* etiam iterum imminui fatentur, ut univer-
sum totius hujus incommodi incrementum, nihil inde mali ef-
fectus sequatur.

Longè vero dispar est ratio, *obscurationis* visus, cum visi-
bili super *pupillam*, subter *Corneam* satis nitidam, *livore* concur-
rentis. Hic enim livor, tanquam verius *Cataractæ* rudimen-
tum, solet magis magisque increbescere: quamvis hoc ipsum
etiam, tardius atque lentius, si iusta medicamenta *universalia*,
Cathartica, *Cathartica*, *affluxum* humorum divertentia, humo-
res abundantes minuentia, iusto *ordine*, iusto *tempore*, conve-
niente ad habitum patientis reliquum *proportione* doseos & e-
nergia, usurpentur: contrà vero, si hæc contrario modo fiant.
Interim *senescentibus* magis, quàm *Junioribus*, hoc malum coori-
ri, certum est: cum *Gutta Serena*, magis fere *Juvenibus* aut me-
diæ ætatis hominibus, imprimis *solitas* aliquas, sive artificiales
sive præternaturales, *evacuaciones* amittentibus vel omittenti-
bus obtingere observetur: præterea, quod supra etiam moni-
tum est, uti *Cataracta* ordinarie tarde atque *successive*; ita *Gutta
Serena* vix nõ absolute semper simul & semel, & uno *jugi impetu*.

Imò vero antequam de *Prognosi* institutum sermonem
finiamus, sicuti jam ante diximus, quod *Junioribus* minore diffi-
cultate

eultate mediocria visus vitia in viam reducantur; Quà propter etiam in hac ætate decentes & cuilibet parti oculi, ad affectus speciei convenientes medicationes, prudenter & perite administrari debent: ita si his, (*justis* inquam, & notæ ac *probate* efficaciz medicationibus) nullum levamen obtineatur, tantò pejor hinc resultat *Prognosis*.

Neque vero oblivisci volumus *imminutionis* totius bulbi Oculi, à *Casu, ictu, contusione*, cum intercurrentibus, prægressis, concomitantibus variis sensibilibus seu *dolorificis* pathematibus: imprimis multo madore ac *ploratu* oculi, & insigni ad conspectum lucis molesto sensu: talis enim læsio atque mala constitutio, rarissime fit quin in successivam *tabem, exsiccationem, ariduram*, nihil interruptis progressibus transmigret.

CAP. V.

De

Affectuum Oculorum Therapia
in genere.

THERAPIA oculorum, prout vel læsiones, jam indutas, vel causas harum *antecedentes* ac veluti *fomites*, respicit, dispares sæpe intuitus infert aut involvit, reverà tamen his intentionibus omninò absolvitur.

Illi nempe affectus, qui non *immediatè* in *oculum* ingruunt, à causis materialibus, vel purè extrinsecus adventitiis, vel *in ipso* oculo, occasionalium externarum causarum ope, subnatis; semper utique requirunt ut causæ ipsorum, aliunde è reliquo corpore *ad oculum* redundantes, & in *quantitate* suà & in *motu* suo corrigantur, præoccupentur, abigantur. Cum verò certum sit, confirmante experientia, quod hujusmodi affectuum, ab ejusmodi causis, ad oculum è reliquo corpore *redundantibus*, pendentium, insignis sit numerus; ita scilicet, ut licet non immediate redundantia, congestio, restagnatio, humorum circa oculum, affectus illos *formaliter* absolvat, *materia-*

erialiter tamen illos utique inducat atque fuscitet: Tanto majore studio atque circumsp̄ctione pensitanda venit hæc indicatio, ut, quoties oculi affectus offertur, providè pensitetur, an illi immediatè, ut medici loquuntur, *curativè* obviam ire, & ejus rei felicem effectum sperare integrum sit: an vero potius initium facere oporteat, à *causarum* quarundam *antecedentium*, tanquam *fundamenti* atque *fomitis* subtractione, methodo quam scholæ medicæ *præservativam* appellare consueverunt.

Sanè vero & in his, & variis aliis affectibus, in Praxi Medicâ tantam considerationem meretur hæc pensitatio, ut non solum exquisitè perspicere conveniat, ubi locum habeat hæc causarum materialium subtractio; sed etiam peritè dispicere, *qualem* locum mereatur, quo *ordine* vel ipsi insistendum sit, vel medicamenta illi *subordinanda*: quantum *momenti* ac *fiducie* pro affectu non modo *promptius*, sed etiam *constantius* tollendo, in hac præcipuè intentione collocandum sit: & quantum, citrà talem processum, affectus magis formalis totam *curam* frustretur, eidem refragetur, aut sublato tantisper præsentente ejus effectu, mox ad novum edendum, adeoque morbum *instaurandum*, tendat atque vergat.

Sicut enim, quod etiam alibi monitum memini à D. D. Præside, illi, qui methodum, justis indicationibus superstructam, veterum Practicorum, sine ratione, sola cœca Empiria, non æque sequuntur, quam sectantur, minus prudenter Evacuaciones *universaliore*s, causis *antecedentibus* ab antiquis definitas, ita *absolutè*, nempe *ex formulâ*, in usum trahunt, ut, sine respectu an res postulet, tempus & morbi impetus admittat, opportunitas svadeat atque ferat, indifferenter & absolutè his processibus insistendum esse autument: quales hoc nomine etiam falsè ridet B. *Waläschmid* in monitis medicis circâ Opii usum: Et videntur decepti esse illa veterum loquendi formula, quod *universalia* præmittenda esse, dicere svererint: ubi hi quidem pervocabulum *universalia* intelligere videntur,

quasi methodus sit *universalis*, cum sensus formulæ saltem de Evacuatione, conjuncta interdum cum *alteratione*, *universaliori*, ex *universo* latifundio humorum, de *universa* quantitate humorum ab universo motu humorum &c. loquatur. Ita sano sensu, qui hic est, quem ultimis hisce verbis determinavimus, ubicunque talis *universalior* humorum *redundantia*, *universalior* humorum *Dyscrasia*; circa & propter *universam* *massam* humorum, certi *motus*, certi *decubitus*, certæ *restagnationes*, suscipiuntur, ibi non habet solum locum, sed omnino necessitatem, aut sane huic respondentem, longe maximam utilitatem, illa *universalior*, causæ *antecedentis*, imo interdum adminimum *occasionalis*, præoccupatio, & *ordine prima* consideratio atque tractatio.

Quantum hoc valeat in *Ocularum* quoque affectibus, testantur innumera exempla, variorum ejusmodi pathematum; quod postquam diu multumque variis magis immediate ac specificè *Ophthalmicis* medicamentis & medicationibus, frustra oppugnata fuerunt, tandem denique susceptâ assuetudine *Scarificationis*, non solum evanescent, & per multos etiam annos cessant: sed post longum etiam tempus, si subsidia talia, denudè contemnuntur atque negligantur, pededentim, imò vero non ita rarè etiam uno impetu, denudè sese exerant.

Quantum autem momenti hæc res in nostris *ocularum* affectibus habere possit, possumus vel exemplo adumbrare, dum Medicus Practicus patienti de *Cephalalgico*, *Ophthalmicis*, passionibus conquerenti, remedium *Diaphoreticum*, cum præscripto ad ejus usum *regimine*, offert: Pateriens, de reliquo etiam cacochymus, præscripto medici obtemperans, assumit hoc, & ad sudorem sese componit, eumque largum extequitur: sed cum tali eventu, ut hinc in perfectam *cæcitatem* seu *Gutturam serenam*, sub hoc ipso sudore incideret: Reminiscente etiam de hinc Medico, (viro de reliquo & docto & perito, sed fortè quod in his antiquorum, *U*thodiè audiunt, natiis, tantum momenti esse possit, nondum persuaso,) quod rationem hujus even-

tus

tus in omiffa præmiſſione *univerſaliorum alterantium & evacuantium*, ponendam eſſe ipſemet arbitretur.

Ubicunque itaque talis ſtatuſ *abundantium turgentium; commotorum*, facile *commovendorum*, ad certam regionem *congeri* ſolitorum, humorum, in oculorum etiam affectibus ſeſe offert; ibi horum præcipua conſideratio atque juſtus reſpectuſ minime negligi debet aut poteſt.

Sanè vero ſicut aphoriſmuſ, ille Hippocraticuſ 1. Aphor. 22. aureuſ proſuſ & abſolutiſſime practicuſ: *Coffis medicari & illa movere convenit, non cruda: neque in principis, niſi turgent:* (*μάλας δὲ*) *ut plurimum vero non turgent*, de morbuſ acutiſ, de quibus maximæ parti talium ſententiarum Hippocraticarum fermo eſt, peritiſſimè formatuſ eſt: adeò, ut ſane craſſo veluti modo contrà eundem impingant multi recentiorum, qui vehementibus ſuis *emeticis Catharticis, & intempetiſtis* fortib; *diaphoreticis* tentaminibus, aphoriſmi hujus autoritatem prætexere volunt, audaciſſimè contra clariffimuſ textuſ hic agere videantur, dum equidem allegant, quod etiam *in principis*, ſi materia turgeat, movenda ſeu evacuanda ſit: illud vero planè ſilentio prætereunt, quod *ut plurimum non turgeat*: adeoque rariffimuſ ipſorum auſuſ foret locuſ: Licet, inquam, in *acutiſ* omni modo hoc ita ſeſe habere videatur, atque deprehendatur: in *chronicis* tamen, diuturnis, aut recurrentibus, diuerſam rerum faciem eſſe, & ibi longe communiffimè humoreſ potiuſ *turgere*: (ſano ſenſu modo *quantitate*, modo *qualitate*;) eoque ipſo jam ſuſcitare, jam fovere malum, ipſo experientię teſtimonio quotidiano confirmatuſ.

Diſpiciendum itaque in ejuſmodi *oculorum* affectibus, qui à talibus circumſtantiis foveri ſolent, an *plethora & motuſ hæmorrhagici*: an reſtagnationeſ *sanguineo-lymphaticæ & ſalivales*, ſubſint, quibus *venæſectio, ſcarificatione, Hirudinibus, veſicatoriis, ſetaceo, lotione Capitiſ, frictione Capitiſ, Cucuphiſ, ſuffumigiis: purgationibus, laxationibus per intus, alvi diuturna leniſſima mobilitione, crurum frictionibus, pediluviiſ, imò fonticuliſ*

culis in malo magis inveterato, occurrere integrum fit. Horum enim si quicquam vel consultum videatur: vel, præsertim ex prægressa diuturniore assuetudine, plane necessarium: dictabit sana ipsa ratio, quod illud in subsidium trahere atque usurpare necesse fuerit.

Sanè verò, quanta in his rebus efficacia sit *pediluviorum*, maturè, & opportunè usurpatorum, imperitis nemo hominum facile pro dignitate persuaserit: sicut quidem etiam *scarificationis*, si alia medicationum genera nihil efficiant, sed potius magis, quantum cumq; etiam languidis successibus, augetur malum; stipatum sit insuper manifestioribus turgescentiis, congestionibus, fluxibus atque eruptionibus.

Sicut autem, si modo semel perspecta sit hujus negotii, debitarum inquam, *universalium* præoccupationum, efficacia, nemo facile fuerit, quin reliquam methodum illas adhibendi facilius assequatur; ita non est quod in his ipsis prolixiores simus.

Quando vero rectè satisfactum est hisce *antecedentium* causarum, præoccupationibus atque remotioibus, tunc respicere debent posteriores, oculorum constitutioni propriæ debitæ medicationes, ad hos scopos.

Primò ut *collectiones stases, resagnationes, resolvantur*; atq; discutiantur; ubi quidem *adstringentium, repellentium*, provindus esse debet usus, ne sine prægressâ, aut concurrente sufficiente *resoluzione*, instituantur.

Secundo ut *errivesces, extuberantia, excrescentia, secessiones* quæcunque *fungose*, aut his similes, auferantur, commoda, successivâ, placidâ, securâ methodo.

Tertiò, instituenda etiam atque injungenda est oculi ipsius conveniens veluti diætâ, circa usum atque *exercitium* ejus; ne *temerè plus* quam par est, aut præfens ejus constitutio permittit, *fatigetur, oneretur, exerceatur* (acutiore *tenerarum* rerum spectatione, *luminosi splendoris excessu frictionibus, plorantibus, vigiliis*; nec etiam sub eximiâ somnolentia præpostere coactis
acriori-

acrioribus videndi intentionibus, imprimis autem oculorum jam à talibus fatigationibus, & sub iisdem, *complorantium*; daſſ die Augen ſtets darob überlauſſen, coactò exercitio) neque etiam quæ ipſum privatim gravare poſſunt in rebus non naturalibus, *venti*, nimix *humectationes*, *crapula*, *venerei* abuſus, iracundæ & mœſtæ *complorationes* &c. provocentur, aut ipſis indulgeatur.

Quarto, quoad ejus fieri poteſt, oculi potius *roborentur*, tam indulgentiore atque moderatiore *uſu*; deſenſione à quibus liber injuriis; auxiliis & *adminiculis*, pro commodius præſtando ſuo officio quam ipſis *medicis*, ſubſidiis. Ubi tamen monendum eſt, ne in *artificialibus* illis adminiculis, nimium tribuatur *Dioptricis* machinamentis, antequam vel ſumma neceſſitas tale quid poſcere videatur, & uſus illorum tali conſtitutioni etiam plurimum adjumenti afferre ſentiat: vel ipſo factò, ab ejuſmodi machinis, ſine vel ex neceſſitate adhiberi jam ſuetis, ataxia talis nudo organi uſui inducta ſit, quæ continuationem iſtius *artificialis ſubſidii* ſuadere, imo flagitare unice, videatur.

Quinto, omni poſſibili modo tam in materia quam forma remedium eo reſpiciendum atque tendendum, ut *irritationes* omnes, mitigentur atque potius præoccupentur, quam ullo modo concitentur atque *provocentur*. Et ſicubi aliter fieri non poſſit (quod in plerorumque, quamcunq; etiam tenerorum, *ſepiticorum*, uſu contingere ſolet) quin medicamento optato neceſſario effectui, *irritatio* aliqua ſeſe admifceat: eo quantum fieri poteſt, reſpicere convenit, ut illa, mature quoque ſubordinatis convenientibus remediis, *mitigetur*, adeoque plurium ſymptomatum invitationi, occaſio ſubtrahatur.

Sexto loco, videtur mentio injicienda eſſe juſtæ, imo neceſſariæ, conſiderationis, fontes auxiliorum reſpicientis; an videlicet medicationes oculorum vitiiſ conſenientes, magis à *Medica ſtriçte dicta*, *medico-chirurgica*, aut inſtrumentali *Chirur-*

rurgica, palæstra petendæ atque arcessendæ veniant, adquemlibet præsentem certum specialem oculorum affectum. Ubi quidem illud monemus, pure *Medicam*, internam, tractationem, in oculorum læsionibus vix illum locum habere, nisi sub *generalioribus, preservativis, causarum* remotioni dicatis, methodis: *Medico chirurgicam* vero, *externam topicam* methodum, plurimis oculum directe atque proprie obfidentibus pathematibus accommodatam esse. *Chirurgicam* vero *instrumentalem* atque manualementem operam, præter applicationem peritiorum atque meliorem, *optico*rum medicamentorum, nonnullis *conformationis*, aut *epigeneseos* vitii, veluti magis pure, directe, atque unice deberi: adeo, ut præ illa, omnis alia medicatio absolute inanis atque inutilis existat.

Generum medicamentorum ut aliquam etiam mentionem adjiciamus, sint illo 1.) *Resolventia* atque *discussoria* in *ruboribus* oculorum magis privatis; ubi Radix Iridis Florentinæ, Herba Hyssopi, Chærefolii, Bellidis, Flores Cyani, Calcatrippæ, Calendulæ, verbasci, Rosarum, semen Anisi, Feniculi &c. usum suum habent, varia tamen, & prudenti, atque perita, administratione. *Camphora* sicut omnibus aliis anteit efficacia, ita hic etiam egregie se gerit, dummodo applicatio commode institui queat. *Vinum* etiam calidum, ut alias fugillationibus conducit, ita habet hic quoque suum usum, exteriorem tamen, clausa palpebra. 2) *Lenia adstringentia*, ubi Tutia, Pompholyx, Nihilum, Spodium, Mater perlarum, in censum veniunt: revera autem ipsa quoque solutio saccharina Lithargyrii, sive *saccharum Saturni* solutum, his prope modum antecellit, nisi ubi *exsiccandi* intentio necessaria concurrat. Omnium vero horum Coryphæus est *Viriolum album*; & quidem usum, etiam in oculum interno; sicut *lapis ille mirabilis Crollii*, alumine insuper, & bolaribus ingredientibus imbutus, & hoc ipso revera magis penetrans atque adstringens, *externo* saltem usu, clausa palpebra, linteolum in solutione ejus imbutum, imponendo. 3.) *Abstergentia*; inter quæ cum

cum nihil sensum, hic exquisitissimum, feriens, commode locum inveniatur, a multis hoc nomine molestis temperare sibi necesse est, quantumcunque etiam alias efficaciam habere possunt. Non potest hac infamia liberari Vitriolum Cyprium: est tamen interim, convenienti loco atque tempore usurpatum valde efficax. Lenius autem Alcohol elutriatum (abgeschlemmt) croci metallorum, nam nudum infusum, nisi cum menstruis notabiliter sensibilibus, nimis debile est. Sacharum Canariense albissimum, facit modicum, pulveretenus inflatum; longe minus, dissolutum.

Pinguedines, Afcie piscis, serpentis, anferis, (vide medicamenta Rulandina: *recentiores*, emolitoria sunt: *antiquae* colliquatio: iæ: cujus modi etiam est, sed acriter sensibilis, *Chelidon. maj.* succus flavus. *Empyreumatica* pinguedines, septicæ, unde non frustra *Paracelsus*, oleum laterinum in oculis maximum *corrosivum* esse asseverat. De *specificis* prolixis esse non placet, sicut etiam de *Amuleis*, de quibus prolixius, qui vacat & placet, inspicere licet *Wolffii Scrutinium Amuletorum*. Fidem sane antiquorum, minime omnium elevamus, interim negare non possumus, nec unde nos in hunc diem rationem perspicere posse, quamobrem *Euphrasie* efficaciam specificam pro oculi affectibus tribuerint, nisi forte magis nostratibus illud tribuendum est, quorum imprimis appellatio *Augentrost*, hoc in passu nota est.

Valer autem hic imprimis animadversio jam supra a nobis allegata, quod multa temere pro *universaliter* efficacibus accipiantur, quæ non nisi plane *particulariter*, etiam modo hoc ipsum veraciter, conducunt: quod quidem de *chelidon. maj.* certissimum est.

Neque vero possumus, quin aliquid adjiciamus de *formulis* medicamentorum, ad *oculorum affe&us* adhibendis. Usus hic sane est circumspecto judicio, dum frequentissima præsto sunt exempla, ubi *pulverulenta* formula, quantumcunque demum *alcoholisatis* seu summe extenuatis materiis, nihilofecius *Pressoriam*

riam quandam irritationem in oculo causantur: Quod quidem tanto familiarius evenit, quando in oculis *submucidos* quidem *mador* versatur, qui *pulverulentam* illam substantiam, inæqualiter imbibat, & sensim, quantumcunque etiam novi succedat mucoris, magis in unum velut angulum compingat, & ad inferendam hanc oculo molestiam disponat.

Interim tamen cavendum etiam est, ne nimio *fluidarum* formularum usu, oculis haud multo levius præjudicium æque incommodum inferatur; quando quidem revera nimia *remollitio* atque *relaxatio*, non parum damni oculis conciliare valet, si assiduo atque perpetuo usu humidiorum, inducatur. Unde quidem in ejusmodi casibus optimæ efficaciz sunt *adstringentia*, reliquæ formulæ moderate atque proportionate remixta vel interposita: ubi quidem locum habet supra laudati *viurioli albi*, & *lapidis mirabilis Crollii*, efficacia.

Campboræ usum, cum superius, & jure quidem meritoque, commendaverimus; monere hic debemus de ejus efficacia, quod *formulis* quidem externo usui adhibendis, admodum convenienter associetur, in plerisque oculorum vitiis; siquidem & *resolvendi*, & *discutiendi*, & ita aliquatenus *exsecandi* efficaciam habet: Quoad formulam saltem, si *spiritu vini* dissoluta adhibeatur, (ubi omnium penetrantissime agit) cavendum est, ne aliquid ejus *intra* oculum defluat, ubi *igneum* velut ardorem inducit. Unde commodissime, vel penicillo, iterum mediocriter expresso, *parce* palpebris illini potest; sed hoc ipsum multiplici ductu repeti aut continuari; aut *linteolum* guttatim asperso spiritu, tam diu in libero aere relinqui, donec humiditas maximam partem exhalaverit, *Campbora* tenuissime ipsi insinuata emanente. Imo vero, si à *spiritu* dicta ratione illico, *ardor* aliquis etiam in *superficie* palpebræ sentiat, potest ille non magis *commode* quam *efficaciter*, cito discuti atque depelli, si saltem vola manus, aut strophiole, aura, tanquam ventilabro, ad pauca momenta oculo admoveatur; aut lenis flatus oris ab alio adstante, adhibeatur: ita enim cito exhalat spiritus vinosus, *Campboram* nihilominus poris insinuatam relinquens. Sicut etiam reperita tali illinitione, *Campbora* tam copiose ibi colligitur, ut *albidam* prorsus consentientiam repræsentet. Neque tamen si quid hujus spiritu etiam forte fortuna oculo illapsum sit, insigne statim damnum, sed bene gravissima molestia & incommodum, per aliquod momenta, expectari inde debet. Potest vero etiam cum una vel altera *amygdala* excorticata, subacta *campbora*, cum momento aquæ rosarum, in emulsionem redigi, atque ita etiam *intra* oculum instillari.

Plura hac vice non fert neque tempus neque charta, unde in his acquiescimus, DEO pro præstita sua gratia, humillime gratias atque gloriam concientes.

Ua 5316

ULB Halle
004 109 724

3

sb

WOM

DISPUTATIO INAUGURALIS MEDICA
De

AFFECTIBUS OCULORUM IN GENERE,

Quam

RECTORE MAGNIFICENTISSIMO
SERENISSIMO PRINCIPE AC DOMINO

DN. FRIDERICO WILHELMO,
REGNI BORUSSICI, ET ELECTORATUS BRANDENBURGENSIS HÆREDE &c. &c.
GRATIOSO FACULTATIS MEDICÆ CONSENSU
SUB PRÆSIDIO

DN. GEORGII ERNESTI STAHL,
MED. D. ET PROFESS. PUBL. ORDINAR.
h. t. FACULT. DECANI,

*Dn. Patroni & Præceptoris sui omni
observantiæ cultu prosequendi,*

PRO LICENTIA

summos in ARTE MEDICA Honores, Juraque & Privilegia
legitime capeßendi,

ad diem Junii, Anno MDCCII.

Horis ante & pomeridianis

publice ventilandam proponit,

ERNESTUS CHRISTIANUS Sange/
Vratisl. Silef.

HALÆ MAGDEBURGICÆ,
Literis CHRISTIANI HENCKELII, Acad. Typogr.